

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø

kvaelstof-klima@sgav.dk

J.nr 24-10-000001.

Landbrug & Fødevarers kommentarer til udkast til forslag til Lov om bæredygtig forvaltning af næringsstoffer og drivhusgasser m.v. i land- og skovbruget (gødskningsloven)

Indhold

Generelle bemærkninger	1
Kommentarer til de almindelige bemærkninger til lovforslaget	7
Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser	17

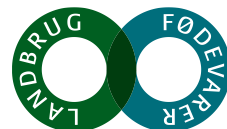
Generelle bemærkninger

Omfattende lovforslag med meget kort høringsfrist

L&F finder, at denne lov er meget vigtig, idet den danner rammerne for en udledningsbaseret reguleringsmodel, der kan få store konsekvenser for erhvervet, mens loven samtidig indbefatter en mere enstrenget regulering og klarere adskillelse af arealregulering og anlægsregulering i relation til husdyrloven. På grund af forslagens vigtighed, områdets kompleksitet og den meget korte høringsfrist, forbeholder L&F sig retten til at vende retur med yderligere bemærkninger efter høringsfristen.

Ny kvælstofreguleringsmodel indebærer et markant skifte, som kræver omstilling og planlægning

Landbrug & Fødevarer (L&F) ønsker generelt, at den nye kvælstofreguleringsmodel bliver faglig korrekt og ubureaukratisk samtidig med, at den tilbyder fleksibilitet og belønner det gode landmandskab. Da der er tale om et markant skifte fra nuværende regulering til den kommende kvælstofregulering, frygter L&F, at den korte tidshorisont inden ikrafttrædelse og de fortsat uafklarede rammevilkår, gør det svært for erhvervet at omstille sig. På bedriftsniveau kan der eksempelvis blive behov for mere vidtgående tilpasninger end hidtil set. Det øger behovet for at kunne planlægge mere langsigtet og kende til rammevilkårene i god tid. L&F opfordrer derfor Ministeriet for Grøn Trepert til at gøre alt, hvad der kan gøres for at lette overgangen fra de eksisterende til de nye regler.

Reguleringsstart 2027

L&F erfarer, at det er hensigten at lade den nye markregulering få effekt allerede i 2026, selvom trepartsaftalen fastslår, at "den nuværende markregulering i 2027 erstattes af en ny udledningsbaseret markregulering..."

En sådan fremrykning må det på det kraftigste advares imod. Dels er det i strid med det aftalte. Dels er der på ingen måde tid til at forberede dette fremrykkede skifte, hverken hos myndigheder eller erhverv.

Skiftet til en ny udledningsbaseret regulering indebærer, at sædskiftet / afgrødevalget bliver et helt centralt virkemiddel. Ved valg af lavt udledende afgrøder, som f.eks. græs og roer frem for f.eks. hvede og majs, vil landbrugeren kunne efterleve nye udledningskvoter.

Afgrøder høstes i Danmark i sommerhalvåret, og landmandens markplan går fra høst til høst. Dette har hidtil været en naturligt anerkendt præmis i reguleringen, hvor krav til gødningsanvendelse og plantedække (efterafgrøder mm) har været gældende for "dyrkningsåret" / "vækstsæsonen" fra august til august.

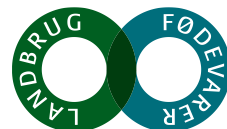
Skiftet til en udledningsbaseret regulering i 2027 vil for mange landbrugere have stor betydning for markplanlægningen, hvor det i oplande med supplerende indsatskrav vil forde, at landmanden ændrer sædskifte i retning af mere lavt udledende afgrøder.

Indførelse af ny udledningsbaseret regulering i 2027 må derfor konkret betyde ændrede krav i lovgivning fra og med høst 2027 / august 2027, idet ændret sædskifte i retning af lavt udledende afgrøder i sagens natur først kan ske efter høst. Det bør fremgå eksplicit af loven.

Såfremt lovgiver i strid med den politiske aftale vil fastholde muligheden for, at Ministeriet for Grøn Trepert kan indføre ny regulering til braklægningspunktet med effekt i vækstsæsonen 2026-27, må det nødvendigvis gælde, at udledningskvoterne for 2027 (i vækstsæsonen 2026-27) øges således, at der kompenseres for den forfrugtseffekt på kvælstofudledningen, der videreføres fra afgrøderne og kvælstofanvendelsen i 2025-2026, og endda 2024-2025, idet landbruger på ingen måde i de to vækstår har kunnet forudse regulering til braklægningspunktet allerede fra vækståret 2026-2027.

Loven er for vidtgående

Det fremgår af lovbemærkningerne, at det "*findes hensigtsmæssigt, at den foreslåede lov fremtidssikres, således at loven til enhver tid kan anvendes til at fastsætte de nødvendige foranstaltninger til opfyldelse af de forpligtelser, som hidrører fra direktiver, forordninger, internationale aftaler m.v. inden for lovens område*". L&F har forståelse for, at bemyndigelserne i denne lov giver den nødvendige fleksibilitet ift. at data, afgrødevalg og ændringerne i arealerne kan ændre sig fra år til år. Vi er dog uforstående over for nødvendigheden af så vidtgående bemyndigelser, uden at det nødvendigvis medfører en politisk proces. Vi vil derfor opfordre til, at der skabes mere klare rammer for kommende delegationsbestemmelser, herunder i relation til politisk inddragelse af Folketinget. Det gælder også i henhold til § 6, stk. 2, hvor lovforslaget lægger op til, at ministeren selv har beføjelser til "*at fastsætte nærmere regler om udvaskningsgrænser og udledningskvoter og virkemidler til opfyldelse heraf, herunder om hvordan udvaskningen og udledningen fastlægges*".

Derfor bekymrer det også L&F, at der på side 94 i lovforslaget fremgår følgende: *“Det er endvidere hensigten, at ministeren for grøn trepart på baggrund af det overordnede udledningsmål kan fastsætte udledningsgrænser for de enkelte kystvandoplande, som i udgangspunktet svarer til det samlede udledningsmål på baggrund af vandområdeplanerne, idet der dog kan sættes en begrænsning i form af et loft for reguleringstrykket givet ved det såkaldte braklægningspunkt.”*

For L&F er det helt afgørende, at Folketinget inddrages i beslutninger vedrørende regler om bl.a. udledningskvoter og reguleringstryk. Der bør derfor generelt ske en tilpasning af delegationsbestemmelserne, så det sikres, at beføjelserne generelt indskrænkes.

Grundlagsregulering

L&F finder, at der lægges op til en meget kompliceret model i strid med målet om en udledningsbaseret regulering. L&F finder, at grundlagsreguleringen, der vil gælde i hele landet, og supplerende regulering i oplande med indsatsbehov, bør integreres i én udledningsbaseret regulering med én udledningskvote til hver bedrift, hvor alle virkemidler kan anvendes.

I en integreret regulering ville arealer / bedrifter i hele landet få en ukompenseret basisudledningskvote med henblik på at leve op til generelle forpligtigelser, og dertil tillagt en skærpet og kompenseret udledningskvote i oplande med indsatsbehov.

I stedet foreslås med lovforslaget en model, hvor basisreguleringen grundlæggende viderefører nuværende ”inputregulering” med krav om normreduktioner / efterafgrøder, og hvor alle arealer skal levere den samme procentvise reduktion af udvaskningen uanset sædskifte/afgrødevalg. Helt i strid med ønsket og beslutningen om en udledningsbaseret regulering.

Landmænd i oplande med supplerende indsatsbehov vil opleve, at de får to reguleringsregimer. Det gamle input-regime, baseret på procentuelle krav om gødningskvotereduktion og efterafgrøder, uanset afgrødevalg, og så et nyt output-regime baseret på udledningskvoter, hvor netop afgrødevalg er et centralt virkemiddel.

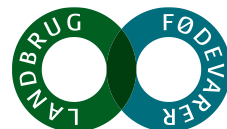
Det er både ulogisk og i praksis ekstremt kompliceret at forklare, forstå og håndtere. Det er ikke den landmandsfagligt forståelige markregulering, L&F har efterspurgt.

L&F foreslår derfor, at grundlagsregulering og regulering af supplerende indsats skal integreres, så alle arealer får én udledningskvote at leve op til, hvor alle virkemidler, inkl. sædskifte/afgrødevalg kan anvendes. Det er ligeledes afgørende vigtigt, at der i basisreguleringen også fremadrettet bliver fleksibilitet mellem årene for at kunne håndtere udfordrende vejrlig mm, ligesom det er tilfældet i dag med efterafgrødebanken.

L&F forstår, at basisreguleringen også har formål ift. grundvandsbeskyttelse mm. Formål der tilsiger, at indsatser ikke kan flyttes frit rundt i oplandet, sådan som det kan ske med handel med udledningskvoter til kyst. Dette hensyn kunne dog let løses ved at fastholde, at basisudledningskvoten på arealer skal være stedfast og ikke kan øges ved f.eks. køb af udledningskvoter.

Ny kvælstofreguleringsmodel skal bygge på korrekt og opdaterede data

For L&F er det vigtigt, at den ny kvælstofreguleringsmodel bygger på korrekte og opdaterede data, da dette vil have stor betydning for, hvordan landbrugere i sidste ende reguleres. På nuværende tidspunkt er L&F bekendt med, at den foreslåede udvaskningsberegner ikke beregner udvaskningen korrekt i en række situationer. Det

omfatter bl.a. udvaskningen fra stivelseskartofler og fra majs, hvor modellen beregner en for høj udvaskning. Det foreslås derfor, at der indføres en bestemmelse i loven, hvor ministeren forpligter sig til at nedsætte et udvalg bestående af eksperter inden for kvælstofudvaskning, som har konkrete forsøgsresultater o.l. at bidrage med, der skal rådgive ministeren om, hvordan udvaskningen løbende kan ajourføres, så nyeste viden inddrages i beregningsmodellen. Det bør ske hurtigst muligt, så de korrekte udvaskningstal indgår i udvaskningsberegneren inden 2027.

Behov for nye virkemidler

For L&F er det vigtigt, at ny kvælstofreguleringsmodel tilbyder så meget fleksibilitet som muligt og belønner det gode landmandskab. L&F finder det derfor positivt, at bl.a. sædskifte og afgrødevalg er nye virkemidler, men L&F efterlyser, at der fortsat arbejdes for at udvikle og godkende nye virkemidler. Konkret finder L&F det afgørende, at udbyttekorrektur / balanceregnskaber kommer til at indgå som virkemiddel i den ny kvælstofreguleringsmodel. Med den output-baserede tilgang giver det mening, at landbrugere krediteres for deres høje udbytter og dertilhørende lavere kvælstofudvaskning.

L&F har desuden noteret sig muligheden for kvotehandel inden for et opland. Handel med udledningskvoter inden for et opland tilbyder ekstra fleksibilitet, hvilket er positivt. L&F forventer dog ikke, at handel med udledningskvoter vil blive meget udbredt i hårdt regulerede oplande, særligt ikke de første par år, hvor køber og sælger skal finde hinanden og lære de nye vilkår at kende, kombineret med bl.a. uperfekt information om hvor meget kvote det kan betale sig at købe/sælge og til hvilken pris, usikkerhed om det er muligt at påtage sig et ekstra reguleringstryk ved salg af kvote m.v.

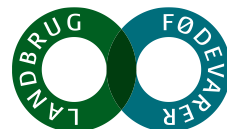
Ny kvælstofreguleringsmodel bør tilpasses det agronomiske årshjul

L&F finder generelt, at skiftet fra planår til kalenderår er en stor ændring for erhvervet og savner derfor en generel vurdering af konsekvenserne. Umiddelbart stiller L&F sig kritisk over for denne omlægning væk fra den agronomiske virkelighed.

Den ny kvælstofreguleringsmodel, herunder det foreslåede skifte fra planår til kalenderår, vil alt andet lige ændre meget på, hvordan landbruger og landbrugers konsulent skal arbejde med indberetning af data for planlægning, registrering og regnskab i forhold til arbejdet under de nuværende krav og frister. Det er vigtigt, at der ved fastsættelse af frister og lignende under det nye regelsæt inddrages viden om det nuværende agronomiske årshjul og godt arbejdsmiljø for både landbruger og landbrugers konsulent i forbindelse med de krav, der fastsættes, og at konsulenter inddrages i dette arbejde. Indberetningen efter denne lov, og tilhørende bekendtgørelser, skal samtidig samtænkes med øvrige indberetningsopgaver for landbruger og dennes planteavlskonsulent, herunder indsendelse af fællesskema i Tast selv, samt indberetning af sprøjtejournal til Miljøstyrelsen. Det er samtidig vigtigt, at Ministeriet for Grøn Trepert/SGAV stiller IT-brugervenlige værktøjer til rådighed for disse indberetninger.

Konsekvensanalyser mangler

L&F konstaterer med stor undren, at der ikke er foretaget konsekvensanalyser af lovforslaget og den tiltænkte udmøntning, og at disse først vil blive udarbejdet i forbindelse med udstedelsen af bekendtgørelser.

Vi er helt uforstående over for, at der ikke er foretaget en vurdering af konsekvenserne ved så radikal en omlægning af reguleringsmetoden. Det er L&F's klare holdning, at fagministerierne bør oplyse Folketinget om konsekvenserne, herunder de erhvervsøkonomiske konsekvenser ved den lovgivning de skal vedtage, og derved følge Erhvervsministeriets vejledning om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger.

På baggrund af ovenstående er det svært at vurdere, hvilke konsekvenser lovforslaget har for erhvervet. L&F er bekendt med, at en politisk aftale om ny kvælstofreguleringsmodel udestår, og at de kommende bekendtgørelser vil præcisere de nærmere rammer for ny kvælstofregulering i højere grad end nærværende lovforslag. L&F opfordrer Ministeriet for Grøn Trepert til at sikre, at nærværende lovforslag ikke kan spænde ben for hensigtsmæssig implementering af ny kvælstofregulering m.v., samt at bekendtgørelserne kommer i høring hurtigst muligt.

Foruden at sende bekendtgørelser i høring hurtigst muligt er det også vigtigt, at der bliver lavet en fyldestgørende vejledning for gødsknings- og harmoniregler, som indeholder alle regler, som landbrugeren skal have styr på. Dette inkluderer også udbringningsregler for gødning. Der findes pt. ikke en kontrolinstruks på gødskning- og harmoniområdet. L&F vil derfor opfordre til, at der publiceres en kontrolinstruks - alternativt bør sagsbehandlerinstruksen offentliggøres.

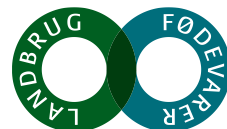
Manglende forenkling

Det er meget svært at få øje på regler, der er skåret væk i forbindelse med, at der fremadrettet skal overholdes grundlagsregulering for alle og udledningsbaseret kvælstofkvote i oplande med indsatsbehov jf. ovenstående. Det forventes at forudsætte, at der skal foretages en lang række registreringer på markniveau. Der er altså fortsat pligtige efterafgrøder og husdyrefterafgrøder (til overholdelse af basisregulering), krav om dyrkningsrelaterede tiltag i form af forbud mod jordbearbejdning forud for forårssåede afgrøder, samt forbud mod omlægning af fodergræs i visse perioder. Reglerne under den nuværende plantedækkebekendtgørelse vil formodentlig blive videreført i en bekendtgørelse under denne lov, hvor der forventeligt fortsat vil stilles krav om dækningsgrad for efterafgrøder og frister for etablering af efterafgrøder og andre virkemidler etc., som har givet store udfordringer i den nuværende regulering.

Det bør generelt sikres, at ny kvælstofreguleringsmodel ikke medfører øget bureaukrati. L&F frygter, at den kommende regulering vil medføre en markant større administrativ byrde for landmanden i form af øget indberetning og kontrol - og derfor flere omkostninger. Det vil blive en udfordring for især mindre brug.

Af hensyn til den administrative byrde er det vigtigt, at der arbejdes hen imod 1:1 integration med erhvervets allerede eksisterende markplanlægningsværktøjer, og at der i gødskningsloven gives hjemmel til, at indberetningsfrister kan rykkes, hvis IT-nedbrud eller fejl ikke gør det muligt at overholde de fastsatte indberetningsfrister. Dette gælder også for brug af APP-løsninger. Desuden er det vigtigt, at der sikres en fornuftig integration med de oplysninger, som skal indberettes i fællesskemaet i forbindelse med ansøgning om EU-støtte, og at en større samkøring af disse systemer ikke medfører, at der bliver behov for flere genindsendelser af fællesskemaet med risiko for øget sagsbehandling og derfor senere udbetaling af støtteansøgninger.

Snitflade mellem gødskningsloven og husdyrbrugloven

Lovforslaget efterlader indtryk af, at der sker en direkte overflytning af regler fra husdyrbrugloven, gødskningsloven, miljøbeskyttelsesloven m.fl. Der savnes en nærmere redegørelse for reglernes indbyrdes synergi. L&F savner særligt en redegørelse for, hvordan simplificering og regelforenkling er indtænkt. Samtidig er vi bekymrede for, at der samlet set sker en skærpelse af reglerne bl.a. i forhold til straf, herunder brugen af administrative bøder mv., som belyses nedenfor.

L&F er dog overordnet tilfreds med, at der sker en mere klar adskillelse af de regelsæt, der regulerer husdyrbrugene, så anvendelse af husdyrgødning på markerne reguleres sammen med anden gødning i gødskningsloven, og miljøgodkendelse af staldene reguleres i husdyrloven, jf. også L&F's høringssvar til husdyrloven af 24. oktober 2016. Det er dog helt afgørende, at der sikres en klar snitflade mellem gødskningsloven og husdyrbrugloven. Således er det meget vigtigt, at gødskningsloven alene omfatter generel regulering af gødningsanvendelsen og ikke indeholder bestemmelser, der kan udløse vilkår i konkrete husdysager. Vi skal her også gøre opmærksom på, at et nyt IE-direktiv er vedtaget og skal implementeres i dansk ret inden 1. juli 2026. Direktivet adresserer bl.a. udbringningsteknikker, hvor der formentlig bliver krav til dette i de kommende fælles europæiske driftsregler (UCOL), som netop er under udarbejdelse. Vi finder det derfor væsentligt, at det fremgår tydeligt, hvilke dele af IE-direktivet der er relevante for næringsstofreguleringen, og som har betydning i dette lovforslag.

Øget behov for opbevaringskapacitet

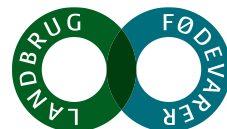
Den nye udledningsbaserede model vil betyde ændrede udbringningstidspunkter grundet større krav til udnyttelse af husdyrgødningen. Gødningen vil derfor skulle udbringes senere på året, end det er praksis i dag, hvilket betyder, at der skal kunne opbevares mere gylle hos landmanden. Sammen med generelt øgede mængder af biogasgylle stiger behovet for opbevaring af husdyrgødning og biogasgylle markant. Denne udvikling øger behovet for mere opbevaringskapacitet og etablering af både fritliggende gylletanke og tanke i tilknytning til en landbrugsbedrift - også på de bedrifter, der ikke har et husdyrhold på matriklen. L&F finder det derfor centralt med et eftersyn af regler og nævnsspraksis for etablering af gyllebeholdere i bl.a. husdyrbrugloven og planloven med henblik på en hurtig justering. Det er essentielt, at landmændene reelt har mulighed for at etablere nye beholdere - alternativ finder L&F, at kravene må udskydes.

Biokul og gødningsregnskab

Lovforslaget bør præciseres, så landbrug, der leverer halm til pyrolyseanlæg, kan fratrække fosforindholdet i halmen, når biokullet senere skal indgå i gødningsregnskabet. Som reglerne er nu, mister bedriften fradraget for den udgående fosfor i halmen, men skal registrere fosforen igen ved tilbagelevering af biokul, hvilket skaber et kunstigt fosforoverskud og modarbejder cirkulær næringsstofhåndtering. Problemet er særligt relevant ved levering af halm til biogasanlæg med tilknyttet pyrolyse, hvor biokullet efterfølgende regnes som gødning på grund af sit næringsstofindhold.

Formålsparagraffer og definitioner mangler

Overordnet kan det undre, at loven ikke indeholder en eksplicit formålsparagraf. Formålet er vævet ind i lovens anvendelsesområde, hvilket skaber en struktur, hvor opbygningen ikke er tydelig. I den nuværende gødskningslov findes en formåls- og anvendelsesparagraf ligesom i husdyrloven, hvor flere bestemmelser om husdyrgødning indeholder en formålsparagraf. Set i lyset af, at der flere steder henvises til lovens formål,

og at forslaget indeholder mange bemyndigelser, opfordrer L&F til, at formålet med loven står helt klart.

Derudover mangler der generelt definitioner af de centrale begreber i lovteksten. For eksempel nævnes begreberne "aktiviteter" og "foranstaltninger" uden nærmere definition. I lovbemærkningerne er der til gengæld flere steder indsat forklaringer på vigtige begreber, der bruges i selve lovteksten. L&F opfordrer derfor til, at der udarbejdes en bestemmelse med relevante definitioner, så det sikres, at loven er forståelig, og at retstilstanden er forudsigelig for de berørte virksomheder. Dette er særligt vigtigt i en rammelov, så bekendtgørelsernes anvendelsesområde ikke udvides utilsigtet.

Kommentarer til de almindelige bemærkninger til lovforslaget

Nedenfor er Landbrug & Fødevarers kommentarer til lovforslagets almindelige bemærkninger.

Kommentarerne følger de overskrifter, der er i lovforslaget.

1 Indledning

Side 38, 3. og 4. afsnit

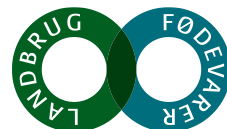
L&F har noteret sig, at planperioden ændres til at følge kalenderåret. L&F finder generelt, at skiftet fra planår til kalenderår er en stor ændring for erhvervet og savner derfor en generel vurdering af konsekvenserne. Umiddelbart stiller L&F sig kritisk over for denne omlægning væk fra den agronomiske virkelighed.

Nuværende gødskningslov finder anvendelse på planperioderne 2019/2020 til og med 2026/2027, jf. § 70, stk. 3, dvs. der skal indsendes gødningsregnskab for 2026/2027 efter de gældende regler.

På side 38 er anført, at *"Ændringen af reguleringsperioden indebærer, at der for så vidt angår reguleringen i planperioden 2026/2027 i medfør af den gamle gødskningslov, og iværksættelsen af den nye kvælstofregulering efter den nye gødskningslov, som skal træde i kraft den 1. januar 2027, vil være et vist overlap. Forholdet mellem ny og gammel lov fremgår af lovforslagets § 70"*.

Det kan ikke ud af bemærkningerne på side 423-426 læses, hvordan man vil regulere perioden 1. august 2027 – 31. december 2027. Skal der indsendes et selvstændigt gødningsregnskab og beregnes selvstændige kvoter herfor, eller vil man udvide den første planperiode omfattet af loven, så den gælder fra 1. august 2027 til 31. december 2028? Det er et centralt punkt, som bør omtales i lovforslagets bemærkninger.

Medlemskab af register for gødningsregnskab er et kriterium for at opfylde kravet om at være aktiv landbruger, som er særligt relevant for mindre bedrifter med under 40 ha. Aktiv landbruger-kravet skal opfyldes for, at en ansøger kan være berettiget til grundbetaling og andre arealbaserede og koblede støtteordninger (som er et kriterium for at kunne få tilskud). Det er væsentligt, at ændringen af planperioden og principperne for, hvornår en bedrift kan melde sig ind i register for gødningsregnskab, ikke forringer ansøgernes muligheder for at blive aktive landbrugere, da dette også er en væsentlig forudsætning for at kunne søge om tilskud til virkemidler i kvælstofreguleringen.

Side 39, 3. afsnit

L&F noterer sig, at styrelsen finder det nødvendigt at overføre regler om miljøskade fra husdyrbrugloven. L&F finder det helt centralt, at der ikke sker en udvidelse af bestemmelserne ift. husdyrbrugloven, hvilket bør fremgå tydeligt af bemærkningerne. Endvidere fremgår begrebet "hverdagens forureninger" i indledningen til afsnittet. Ministeriet bedes uddybe, hvad der menes med dette, og forklare hvilken betydning det har for lovforslaget.

I forhold til varetagelse af tilsynet lægges der op til at fastholde den nuværende fordeling mellem kommunerne og SGAV. L&F skal opfordre til, at der i forbindelse med udmøntningen kan findes regelforenklinger. Dette skal også ses i lyset af, at kommunerne i forvejen fører tilsyn med det enkelte husdyrbrug både efter husdyrbrugloven og miljøbeskyttelsesloven. L&F deltager gerne i en nærmere dialog herom.

2 Lovforslagets baggrund

2.1 Den gældende markregulering omfattet af lovforslaget

Side 41-42

Følgende fremgår af lovforslaget på side 41-42: *"Landbrugsproduktion medvirker til klimaforandringer ved at udlede drivhusgasserne metan (CH₄), lattergas (N₂O) og kuldioxid (CO₂). Størstedelen af udledningerne fra landbruget er relateret til husdyrproduktion, men også spredning af gødning kan føre til udledning af drivhusgasser. Lattergas er den mest potente drivhusgas, der dannes ved omdannelsen af kvælstof i gødningen i jorden, mens metan kan frigives fra husdyrgødning under f.eks. udbringning. CO₂ frigives ved nedbrydning af organisk stof, som f.eks. på grund af dræning af lavbundsjorder med henblik på dyrkning".*

L&F anbefaler, at det bliver rettet til følgende, så det bliver fagligt korrekt. Det skal desuden fremgå, at udledning af lattergas, der stammer fra tilførsel af kvælstofgødning, ikke er omfattet af loven:

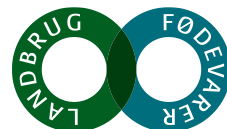
*"Landbrugsproduktion medvirker til klimaforandringer ved at udlede drivhusgasserne metan (CH₄), lattergas (N₂O) og kuldioxid (CO₂). **Cirka 40 pct.** af udledningerne fra landbruget er direkte relateret til husdyrproduktion, men **omsætning af kvælstof i jorden** fører til udledning af drivhusgasser. Lattergas er den mest potente drivhusgas, der dannes ved mikrobiel omsætning af kvælstof i gødningen i jorden, mens metan kan frigives, ved mikrobiel omsætning, af husdyrgødning **fra stald og lager**. CO₂ frigives ved nedbrydning af organisk stof, som f.eks. på grund af dræning af lavbundsjorder med henblik på dyrkning".*

2.2 De politiske aftaler m.v. om ny kvælstofregulering

Side 45, 2. afsnit

L&F finder, at opremsningen af kollektive kvælstofvirkemidler bør udvides, så minivådområder og små vådområder tilføjes: *"f.eks. vådområder, små vådområder, minivådområder, skovrejsning eller lavbundsprojekter".*

2.3 Den nye kvælstofreguleringsmodel

Side 54, 5. afsnit

Det fremgår af afsnittet, at "Virksomhedens udvaskning af kvælstof vil blive estimeret ved en tilpasset version af udvaskningsmodellen NLES5, kaldet NUAR-beregneren..."

Som nævnt indledningsvist er det vigtigt, at NUAR-beregneren (omtalt til udvaskningsberegneren ovenfor) har de rette udvaskningstal. Det er et generelt opmærksomhedspunkt, også i relation til de økologiske produktionssystemer. F.eks. findes græsmarker med grise pt. ikke i NUAR-beregneren. Der er desuden stadig uklarheder vedrørende status for hønsegårde/udearealer til fjerkræ. Som nævnt indledningsvist opfordrer L&F Ministeriet for Grøn Trepert til at håndtere disse udfordringer hurtigst muligt.

L&F lægger vægt på, at økologerne kan opretholde deres nuværende tilskud i en ny regulering.

3. Lovforslagets hovedpunkter

3.1 Lovens anvendelsesområde

Side 59, afsnit 3.1.2

Det er L&F's vurdering, at denne lov ikke skal regulere drivhusgasudledningen, men blot danne lovgrundlaget for indsamling af aktivitetsdata til opgørelse af landbrugsbedriftens drivhusgasudledning. Det er uklart af nuværende lovforslag, og derfor foreslår L&F følgende formuleringer: *"Med henblik på understøttelse af øvrige initiativer i Aftale om et Grønt Danmark, som f.eks. de kommende CO₂e-afgifter på landbrugsområdet, finder Ministeriet for Grøn Trepert det hensigtsmæssigt, at lovforslaget også rummer mulighed for at indsamle aktivitetsdata for udledningen af drivhusgasser fra stald, lager og enterisk metan fra husdyr"*.

3.2 Foranstaltninger til opfyldelse af lovens formål

Side 61 og 62 vedr. §1 stk. 2.

Det foreslås i § 1, stk. 2, "at der med loven særligt tilsigtes gennem bæredygtig forvaltning af næringsstoffer og drivhusgasser i land- og skovbrug, at begrænse drivhusgasemissioner ved produktion og tildeling af gødning, husdyrhold, samt driften af land- og skovbrugsarealer".

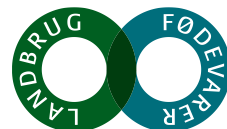
L&F mener ikke, at loven skal begrænse drivhusgasemissionen. Loven skal derimod sætte det lovmæssige grundlag for at kunne indsamle aktivitetsdata til beregning af drivhusgasemissionen fra stald og lager og enterisk metan. L&F har derfor følgende forslag til ny tekst: *"At tilvejebringe aktivitetsdata til opgørelse af drivhusgasemissionerne fra stald, lager og enterisk metan, som skal indgå i den kommende afgift på kvæg og grise"*.

Side 63, afsnit 3.2

I følgende afsnit henvises til foranstaltninger til opfyldelse af lovens formål. I den forbindelse savnes en formålsbestemmelse i lovteksten.

Side 64, 4. afsnit

"Efterafgrøder har også en forfrugtsværdi (ofte kaldet eftervirkning), som skal fratrækkes i forbindelse med opgørelsen af kvoten." fremgår af side 64, 4. afsnit.

L&F vil gerne gøre opmærksom på, at det for økologiske bedrifter har en stor betydning, at fradrag for eftervirkning af pligtige efterafgrøder udmøntes som et fradrag i den samlede kvote og ikke et fradrag i den efterfølgende afgrødes norm. Efterafgrødernes forfrugtsværdi bør fratrækkes det følgende år på samme måde som forfrugtsværdien af f.eks. en kløvergræsmark.

Side 65, 3. afsnit

Det fremgår at, principperne for fastsættelsen af kvælstofnormerne følger "procedurer for indstilling af kvælstof- og udbyttenermer" (Aarhus Universitet, SEGES, Københavns Universitet, 2018). L&F mener bl.a., at Innovationscenter for Økologisk Landbrug bør indgå i det nye normudvalg, da den ekspertfaglige viden om produktionspraksis indenfor økologiområdet hovedsagelig er forankret her.

Side 66, 5. afsnit

"Derved er normen fastsat ud fra en forudsætning om, at der fjernes kvælstof fra græsarealet enten ved, at det optages i græssende dyr, eller der tages slæt. Virksomheden skal kunne dokumentere for anvendelsen af græsset, herunder bl.a. antallet af dyr, græsningsaftaler, faktura for solgte mængder græs osv., jf. gødskningsbekendtgørelsens § 9, stk. 2-7. Dokumentation skal opbevares på virksomheden i 5 år fra planperiodens udløb og skal forevises på forlangende i forbindelse med kontrol, jf. gødskningsbekendtgørelsens § 10".

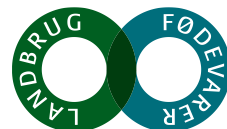
Intern omsætning på bedriften af græs til kompost/gødskning bør kunne dokumenteres på samme måde som salg/overførsel til et biogasanlæg. F.eks. anvender økologiske væksthushavere græs fra egne marker til kompost og for at have et harmoniareal som grundlag for at tilføre organisk gødning i væksthuset, gennemsnitligt 170 kg N på bedriften. Dokumentation af solgt græs bør kunne erstattes af en dokumenteret lagerbeholdning, når der er en frist for det dokumenterede salg.

Side 96, afsnit 3.2.1.3

Det fremgår af lovforslagets side 96, at der fremadrettet skelnes mellem en basisudvaskningsgrænse og en udledningsskvote på bedriftsniveau. L&F finder som nævnt at dette er meget uhensigtsmæssigt og at dette bør ændres til én udledningsbaseret regulering. Det er L&F's forståelse, at basisudvaskningsgrænsen relaterer sig til implementeringen af nitratdirektivet, og at udledningsskvoten relaterer sig til implementeringen af vandrammedirektivet.

I forhold til fastlæggelse af konditionalitetskrav under EU's landbrugspolitik er det væsentligt, at princippet for fastlæggelsen af disse krav også fortsat er, at det alene er minimumskravet til implementering af de specifikke direktivbestemmelser, der er omfattet af konditionalitet ifølge CAP-plan forordningen (forordning 2021/2115), så overimplementering af CAP-plan forordningen undgås. Derfor skal det sikres, at der er en præcis skelnen mellem implementering af hhv. vandrammedirektivet, nitratdirektivet m.v. i gødskningsloven, og at princippet omkring undgåelse af overimplementering af konditionalitetskrav skrives ind i lovbemærkningerne.

Herunder er det eksempelvis vigtigt, at det alene er basisudvaskningsgrænsen, som er omfattet af konditionalitet. I den forbindelse bør det i lovforslaget også præciseres, at basisudvaskningsgrænsen svarer til implementering af nitratdirektivet.

3.3 Udarbejdelse af planer, fortegnelser og regnskaber

Side 103, afsnit 3.2.3.2

Det er positivt, at der vil blive set på, om det er muligt kun at lave ét markkort for fællesskemaet og GKEA-skemaet, da dette i udgangspunktet vil skabe forenkling. Det er dog vigtigt, at en sådan ændring ikke medfører endnu flere situationer, hvor landmanden vil være nødsaget til at genindsende fællesskemaet, hvis der er ændringer i forhold til gødningsreguleringen med risiko for forsinkelse af sagsbehandling og udbetalinger til følge.

Side 127, 3. afsnit

Det fremgår følgende af side 127, 3. afsnit: *“Det vurderes endvidere hensigtsmæssigt at indføre en hjemmel til, at ministeren for grøn trepart kan fastsætte regler om, at anvendelse af teknologier i stald og lager kan indgå i beregningen af produktionen af næringsstoffer. Anvendelse af teknologier i stald og lager kan på sigt også indgå i beregningen af virksomhedens udledning af drivhusgasser. Ændringerne vil bidrage til at styrke datakvaliteten i gødningsregnskabs oplysninger.”*

Ovenstående bør i stedet ændres til: *“Anvendelse af teknologier, management og håndtering af husdyr, f.eks. hyppig gylleudslusning, vask af gyllekummer, husdyr på græs og anvendelse af foderadditiver til reduktion af drivhusgasser fra stald lager og enterisk metan, kan i forbindelse med implementeringen af en afgift på drivhusgasser fra kvæg og grise, indgå i beregningen af virksomhedens udledning af drivhusgas”.*

Disse hjemler må ikke føre til unødige byrder eller dobbeltrapportering for erhvervet i form af flere indberetninger til nye system. Mange oplysninger findes i Husdyrgodkendelse.dk eller den godkendelse, som det pågældende husdyrbrug er i besiddelse af. Der bør derfor kunne ske en overførsel af oplysninger fra Husdyrgodkendelse.dk. Ligeledes bør det undersøges, hvilke oplysninger kommunerne ligger inde med i deres IT-systemer, og som kan bidrage til en forenkling.

Side 128, afsnit 3.3.3.1.

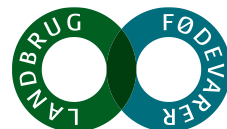
Indberetning af mark- og gødningsplanlægning skal som minimum følge fristen for indberetning af Fællesskemaet eller senere, og der skal være mulighed for at ændre og tilrette planlagte data frem til indberetning af regnskabet.

I forhold til ændringer og tilretninger skal det ved en kontrol være muligt at få godkendt andre virkemidler på arealerne, end der er anmeldt, såfremt det anvendte virkemiddel har effekt på kvælstofudledningen, jf. vurdering af alvor, omfang og varighed.

I bemærkningerne til loven beskrives der ikke en frist for rådighed over arealer ift. indberetning af mark- og gødningsplanlægning og tilhørende i regler. I det nuværende regelsæt er datoen 31. juli.

Side 130, 2. afsnit

Det fremgår af lovforslagets side 130 2. afsnit, at der fremadrettet stilles krav om at udarbejde en art logbog over de foretagne gødningstildelinger og andre aktiviteter på markniveau, og at det er hensigten, at fortegnelsen foretages løbende, samt at den skal opbevares på virksomheden med henblik på kontrol.

L&F bemærker generelt, at det vil øge den administrative byrde betydeligt for mange bedrifter. Det gælder særligt for mindre bedrifter, som helt eller delvist driver arealerne med hjælp fra maskinstation, pasningsaftaler m.v. I den forbindelse appellerer L&F til, at det muliggøres, at den senest opdaterede logbog kan fremskaffes fra maskinstation m.v. i forbindelse med en kontrol i lighed med, hvordan det håndteres for sprøjtejournaler i sprøjtejournalbekendtgørelsen (jf. s. 8 i sprøjtejournalvejledningen).

Side 130, 6. afsnit

L&F undrer sig over om det jf. § 29, 6. afsnit er nødvendigt at stille krav om indberetning af nøjagtig tidspunkt for gødningstildeling på markniveau, når man med NUAR-beregneren ikke beregner den præcise udvaskning for tidspunktet, men derimod skelner mod tildeling for hhv. efterår og forår.

3.4 Ekspropriation

Det fremgår af lovforslaget, at der indsættes hjemmel til ekspropriation både i gødskningslovens § 10 og via en nu § 7a i CAP-loven (udtagningsprojekter). I forhold til § 10 i CAP-loven, side 142, er det vigtigt, at ekspropriationserstatningen dækker lodsejerens fulde tab. Dette skal justeres i lovbemærkningerne.

Side 137, Afsnit 3.4.2

Det fremgår af lovforslaget, at det er Ministeriet for Grøn Treparts vurdering, at den nye reguleringsmodel overordnet set har karakter af generel, erstatningsfri regulering. L&F hæfter sig ved, at forslaget indeholder en række bemyndigelser til indgreb i lodsejerens forhold, hvorfor det ikke kan udelukkes, at der konkret eller mere generelt, afhængig af overgangsordninger og implementering af ny kvælstofregulering, vil være tilfælde, hvor reguleringen har karakter af "ekspropriationslignende" vilkår, deraf krav til hjemmel og dækning af lodsejernes fulde tab. Dette gælder uanset, at det på side 137 nederst fremgår, at der er tale om generel regulering, hvor der ikke sker overførsel af rettigheder. Ekspropriation er langt bredere end blot arealafståelse. Vi ser gerne, at der som minimum fastsættes principper for tålegrænser direkte i loven og i overensstemmelse med den politiske aftale.

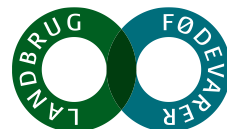
3.5 Registerforpligtelser

Side 153, 5. afsnit

Det fremgår nederst på side 153 at: *"Det er Ministeriet for Grøn Treparts vurdering, at der er behov for en revision af begrebet gødningsleverandør, således at dette gøres mere dynamisk. Dette behov skal ses på baggrund af, at der i takt med det øgede fokus på cirkulær økonomi ses en stigning i virksomheder, som leverer gødning til jordbrugsvirksomheder."* Ministeriet bedes uddybe og begrunde med eksempler, hvorfor begrebet gødningsleverandør har behov for at blive mere dynamisk. Det er svært at gennemskue, hvad der konkret tænkes på her.

Side 158, afsnit 3.5.3.2

Det er positivt, at medlemskab af register for gødningsregnskab har virkning for hele det kalenderår, hvori anmeldelsen finder sted. Jf. side 158 kunne det evt. foreslås, at fristen for at melde sig ud af gødningsregistret med virkning for indeværende planperiode er tidspunktet for indsendelse af ansøgning om grundbetaling. Derved sikres det, at alle, som er medlem af registret ved ansøgningsfristen, også er det resten af kalenderåret – og at det derfor ikke vil give problemer, hvis bedrifter under 40 ha ophører efter

ansøgningsfristen og derfor mister aktiv-landbruger status, hvis de melder sig ud af register for gødningsregnskab efter fristen.

3.6 Miljøskader

Inddragelsen af miljøskadeloven i gødskningsloven er ny og bør begrundes. Det bør afklares, hvorfor denne hjemmel er nødvendig, og hvordan den skal anvendes i praksis. Der bør desuden præciseres, i hvilke situationer miljøskadebestemmelserne finder anvendelse. L&F beder ministeriet om at bekræfte, at der ikke er tale om en udvidelse af miljøskadebegrebet, og at der er tale om en 1:1 overførsel af reglerne fra husdyrbrugloven § 5a-c, og at der med dette forslag ikke er sket en udvidelse af rammerne for miljøskader.

Side 170, afsnit 3.7.2.3

Det foreslås, at det i lovforslagets bemærkninger præciseres, at forvaltningsmyndigheden skal anvisne retningslinjer for, hvornår og hvordan landmænd kan få justeret de kort, som reguleringen baserer sig på. Det gælder særligt i de tilfælde, hvor det undervejs opdages, at kortene er fejlbehæftede.

3.7 Digitalisering

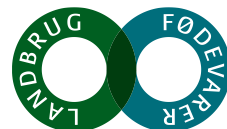
Side 177, afsnit 3.7.1.3

Det fremgår af lovforslagets side 177 (jf. § 51, stk. 2), at det er forventningen, at satellitbaseret kontrol vil kunne anvendes i større omfang og på sigt erstatte store dele af den fysiske kontrol. L&F bakker generelt op om at udnytte mulighederne i den teknologiske udvikling, men det kræver, at dette også skaber smartere regulering, mere vejledning frem for kontrol og sanktioner, omkostningsbesparelser for landmændene, og at retssikkerheden er i orden. Eftersom man reelt går fra en stikprøvekontrol til en 100 pct. kontrol er erfaringen, at erhvervets omkostninger i forbindelse med kontrollen samlet set stiger, da der bruges rigtig mange ressourcer og konsulenttimer på at indsende dokumentation til forvaltningsmyndigheden. Derudover risikerer vi at komme i en situation, hvor ansøgeren reelt har omvendt bevisbyrde. Dette er en situation, som det er vigtigt at undgå. Derfor mener L&F, at lovbemærkningerne skal justeres på side 177, så det fremgår tydeligt, at der kun indføres satellitbaseret kontrol på områder, hvor det klart kan dokumenteres, at erhvervets omkostninger nedbringes, og at der samtidig gives flere muligheder for, at reglerne bliver smartere, enklere og med mere vejledning frem for sanktioner.

3.10 Administrative bestemmelser

Side 191, 1.-2. afsnit

På side 191 fremgår det, at der i § 39, stk. 1, 1. pkt. er en bestemmelse, der giver tilsynsmyndigheden adgang til at nedlægge forbud mod fortsat drift. Det fremgår imidlertid ikke klart, hvad der nærmere forstås ved begrebet "drift" i nr. 1. Bestemmelsen er overført direkte fra husdyrbrugloven (§ 39, stk. 2 og § 43 m.fl.). I husdyrbrugloven kan tilsynsmyndigheden forbyde fortsat drift og eventuelt kræve husdyrbruget fjernet. Det skal bemærkes, at et sådant forbud ikke kan meddeles i retsbeskyttelsesperioden på 8 år, jf. husdyrbruglovens § 41, stk. 1. Tilsvarende regler findes i miljøbeskyttelseslovens kapitel 5 for andre typer virksomheder.

Formålet med at overføre bestemmelsen uændret til den nye gødskningslov er ikke nærmere begrundet. Derfor er det uklart, om bestemmelsen i denne sammenhæng vedrører drift på marken i forbindelse med udspreddning af gødning, drift relateret til husdyrproduktion eller en anden form for drift. Det bør præciseres, om der med bestemmelsen indføres hjemmel til at nedlægge forbud mod husdyrbrug, hvilket L&F vil finde dybt bekymrende. Det bør samtidig redegøres for, hvilken tilsynsmyndighed – kommunen eller SGAV – der har kompetencen til at træffe en sådan afgørelse.

Side 192, afsnit 3.10.3.1

Ifølge bemærkninger på side 192, er der tale om et nyt forslag om tvangsbøder. L&F mener, at mulighed for tvangsbøder bør udgå af forslaget. Lignende mulighed for at pålægge tvangsbøder ses ikke i husdyrbrugloven, miljøbeskyttelsesloven eller gødskningsloven. Der er således tale om en *meget vidtgående udvidelse* af mulighederne for at pålægge sanktioner, som ikke er forklaret eller begrundet nærmere. L&F ønsker dette uddybet og begrundet, herunder om der er erfaring med, at mange virksomheder har dårlige regelefterlevelse, efter virksomheden har modtaget påbud. Hvis muligheden ikke udgår, bør det konkretiseres, hvordan og i hvilke situationer tvangsbøder (§44 stk. 2) tænkes at kunne pålægges.

Herunder virker det som et drastisk tiltag, at man i bemærkningerne foreslår, at der kan meddeles påbud og forbud allerede på det tidspunkt, hvor det er åbenlyst, at der vil ske en overtrædelse (altså hvor overtrædelsen ikke har fundet sted endnu). Ministeriet bedes begrunde og give eksempler på, i hvilke situationer dette vil være relevant.

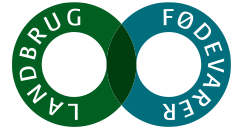
L&F opfordrer til, at der er en klar afgrænsning mellem SGAV og den kommunale kontrol, og at det beskrives nøje, at den nye lov ikke medfører flere kommunale opgaver, end der er i dag. Lovens straffebestemmelser, herunder bøder, fængsel og konfiskation, udgør en væsentlig skærpelse, som bør vurderes og beskrives nøje - herunder snitfladen mellem husdyrbrugloven og den foreslåede lov.

3.12 Straf m.v.

Det fremgår af lovbemærkningerne, at bødestørrelsen for udbringning af gylle på frossen jord foreslås hævet væsentligt – fra 5.000 kr. til 50.000 kr. – med henvisning til et økonomisk incitament for overtrædelse af forbuddet. Samtidig indføres der mulighed for konfiskation, jf. § 66, stk. 5, samt fængselsstraf i op til 2 år, jf. stk. 3, hvis der ved overtrædelsen er opnået en økonomisk fordel.

L&F finder det bekymrende, at der (ud over en markant forhøjelse af bødeniveauet) åbnes for supplerende konfiskation og eventuelt fængselsstraf. Ministeriet bedes derfor præcisere, i hvilke typer af sager der konkret vil kunne blive tale om konfiskation eller fængselsstraf. For eksempel: Forventes der at kunne ske konfiskation og/eller idømmes fængselsstraf i sager om udbringning af gylle på frossen jord eller ved overgødsning? Det ønskes endvidere uddybet, hvordan de tilsigtede bødestørrelser skal anvendes i kombination med konfiskation, og om der er situationer, hvor bødeniveauet tilsidesættes til fordel for en beregning af den økonomiske fordel, som der antydes i lovbemærkningerne.

Side 220 vedr. overtrædelse af harmoniareal

Det fremgår, at overtrædelser af harmoniarealet med 3,1 ha medfører en bøde på 1.200 kr. pr. manglende ha., dog min. 5.000 kr. Da bedrifterne bliver større og større, finder L&F, at der er manglende proportionalitet ift. konsekvensen for overtrædelser.

Side 220 vedr. straf for forkert oplyst fosforloft ved afgivelse

Konsekvensen for denne overtrædelse sker til tider uden der er en egentlig overtrædelse af fosforarealkravet hos afgiver. I de situationer, hvor der ikke sker en negativ miljøpåvirkning, bør der ikke straffes.

9. Forholdet til EU-retten

Afsnit 9.1 Nitratdirektivet

Nyt afsnit ønskes vedr. snitflade til konditionalitet

L&F mener, at der i dette afsnit bør tilføjes endnu et delafsnit med titlen "EU's landbrugspolitik og konditionalitet – (CAP-plan forordningen og den horisontale forordning)". Dette afsnit skal i lighed med afsnittet "Lovforslagets forhold til Krydsoverensstemmelse" i lovbemærkningerne til forslag til gødskningsloven L 147, som fremsat den 31. januar 2019, indeholde væsentlige betragtninger vedrørende snitfladen til konditionalitet i den gældende lovgivning om EU's landbrugspolitik.

Ansvarsvurdering

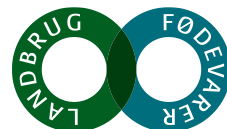
I gødskningslovens bemærkninger fremgår det, at det er en forudsætning for ansvar i forhold til krydsoverensstemmelse (nu konditionalitet), at der er noget at bebrejde landmanden, dvs. at det er landmandens handling eller undladelse, der er årsag til overtrædelser (fremfor om efterafgrøderne er etableret i tilstrækkeligt omfang). Se side 146 i det ovennævnte lovforslag.

Vi ønsker en tilsvarende behandling i det nye forslag til gødskningslov. Formuleringen som kan sættes ind, er følgende: *"Forudsætningen for ansvar for overtrædelse af konditionalitetsreglerne er, at landbrugers egen handling eller undladelse skal være årsag til misligholdelsen, jf. artikel 84, stk. 1 i forordning (EU) 2021/2116, hvorefter en administrativ sanktion under konditionalitetssystemet kun pålægges en støttemodtager, hvis "den manglende overholdelse er resultatet af en handling eller udeladelse, som direkte kan tillægges den pågældende støttemodtager".*

Det har betydning i forhold til udsåning og etablering af efterafgrøder, hvor der må lægges vægt på, om en manglende fremspiring skyldes en handling eller undladelse, der kan tilskrives støttemodtageren, dvs. om støttemodtageren har handlet i overensstemmelse med de krav, som kan stilles til en dygtig, professionel landbruger.

Undgå overimplementering

I forhold til fastlæggelse af konditionalitetskrav under EU's landbrugspolitik er det væsentligt, at princippet for fastlæggelsen af disse krav også fortsat er, at det alene er minimumskravet til implementering af de specifikke direktivbestemmelser, der er omfattet af konditionalitet ifølge CAP-plan forordningen (forordning 2021/2115), så overimplementering af CAP-plan forordningen undgås. Derfor skal det sikres, at der er en præcis skelnen mellem implementering af hhv. vandrammedirektivet, nitratdirektivet m.v. i

gødskningsloven, og at princippet omkring undgåelse af overimplementering af konditionalitetskrav skrives ind i lovbemærkningerne.

Herunder er det f.eks. vigtigt, at det alene er basisudvaskningsgrænsen, som er omfattet af konditionalitet. I den forbindelse bør det i lovforslaget også præciseres, at basisudvaskningsgrænsen svarer til implementering af nitratdirektivet.

L&F mener, at dette skal beskrives tydeligt i lovbemærkningerne med henvisning til præcist hvilke bestemmelser i EU-Lovgivningen (fx i nitratdirektivet), der er omfattet af konditionalitet.

Konditionalitetskontrol

Det fremgår af lovforslaget, at en række regler på miljøområdet skifter ressortmyndighed. Det er i relation til kontrollen af konditionalitet væsentligt, at det fortsat er kommunerne m.v., der kontrollerer for så vidt angår den nationale lovgivning, da det ellers indirekte vil øge konditionalitetskontrollen. Hvis kontrollen af national lovgivning omfattet af konditionalitet hjemtages til Ministeriet for Grøn Trepert, vil såkaldte anden-kontroller også blive omfattet af konditionalitet. Dette vil øge kontrol- og sagsbehandlingsomkostningerne samt landmændenes omkostninger unødigt.

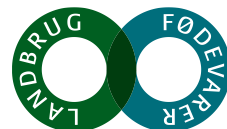
9.6 Habitatdirektivet og fuglebeskyttelsesdirektivet

Side 265, afsnit 9.6.2

Det fremgår af bemærkningerne, at der vil blive fastsat regler om teknikkrav til nedbringning af ammoniakemissioner fra udbragt husdyrgødning i zoner omkring ammoniakfølsom natur. Det må formodes at være en videreførelse af de gældende regler om, at flydende husdyrgødning indenfor en afstand på 20 meter fra særligt ammoniakfølsomme naturtyper, alene må udbringes ved nedfældning eller som forsuret gødning. Det fremgår dog af bemærkningerne, at *"der fastsættes således generelle regler, hvorved alle naturområder i kategori 1-natur, og alle eller nærmere afgrænsede naturområder inden for kategori 2-natur, vil blive omfattet af teknikkrav"*, hvor det i dag kun er nogle områder hvor, *"det peger i retning af, at der vil ske en udvidelse af de naturtyper, der kan udløse det særlige teknikkrav"*. Ministeriet bedes uddybe, om dette er en korrekt formodning, og uddybe, hvordan de nye regler vil divergere fra de nuværende regler. Herunder skal det uddybes, om det vil være en videreførelse af 20-meters bræmme, eller hvor stor denne bræmme tænkes at være. Derudover bør Ministeriet forholde sig til, hvorfor der også skal lægges en bræmme omkring kategori 2-natur, idet disse naturområder ikke har nogen relation til Habitatdirektivet og om forslaget samlet set vil føre til en udvidelse af områder, der vil udløse teknikkrav.

Side 266

Det anføres, at det ikke kan udelukkes, at der er få arealer, der ville have fået et vilkår om beskyttelse af en bilag IV-art efter gældende ret, som ikke omfattes af krav om særlig udbringningsteknik. Det anføres længere nede, at naturbeskyttelseslovens § 29 a kan anvendes til de tilfælde, hvor den generelle beskyttelse eventuelt ikke er tilstrækkelig. Vi finder det betænkeligt, at der, udover den generelle regulering, lægges op til, i områderne omkring nitratfølsomme habitatnaturtyper, at åbne mulighed for konkrete begrænsninger og vilkår på baggrund af naturbeskyttelseslovens § 29 a, hvor den generelle regulering ikke er tilstrækkelig.

9.7 NEC-direktivet

NEC-direktivet fastlægger nationale reduktionsforpligtelser for en række luftforurenende stoffer, herunder ammoniak. Overholdelsen af reduktionsforpligtelserne overvåges i de nationale emissionsopgørelser. Landbruget står for ca. 95 pct. af den danske ammoniakemission. Præcise aktivitetsdata vedr. anvendt emissionsbegrænsende teknologi på husdyrbrug og udbringningsteknologier for husdyrgødning er afgørende for robuste emissionsopgørelser. Det foreslås derfor, at de oplysninger om anvendt miljøteknologi, som vil blive indhentet i forbindelse med denne foreslåede regulering, tænkes ind i relation til de forpligtelser for emissionsopgørelser, som følger af NEC-direktivet.

9.9 IE-direktivet

L&F vil gerne gøre opmærksom på, at der henvises til det gamle direktiv fra 2010. Et revideret IE-direktiv er trådt i kraft og har en implementeringsfrist juli 2026, hvilket er før, at denne lov skal gælde fra. L&F vil derfor opfordre til, at Ministeriet for Grøn Trepert forholder sig til den reviderede direktivtekst. Som udgangspunkt regulerer IE-direktivet de husdyranlæg, der er omfattet af direktivet, dvs. større fjerkræ- og grisebrug. L&F vil sætte pris på, at det nærmere beskrives, hvilke dele af direktivet der har relevans for denne nye udledningsbaserede kvælstofregulering. Som udgangspunkt er IE-direktivet primært implementeret i miljøbeskyttelsesloven og husdyrbrugsloven, og det er i denne sammenhæng relevant at beskrive, hvordan de nye fælles driftsregler (UCOL), der også omhandler udbringningsteknikker, kommer til at spille sammen med denne regulering, nu hvor alle regler om udbringning af husdyrgødning overføres til nærværende gødskningslov.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Landbrug & Fødevarer har en række konkrete bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, som er beskrevet nedenfor.

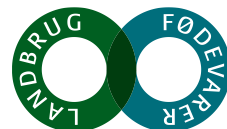
§ 1, stk. 1, side 274, 3. afsnit

“Med henblik på understøttelse af øvrige initiativer i Aftale om et Grønt Danmark, som f.eks. de kommende CO₂-afgifter på landbrugsområdet, finder Ministeriet for Grøn Trepert det hensigtsmæssigt, at lovforslaget også rummer mulighed for at fastsætte regulering angående udledning af drivhusgasser”.

L&F vil i den forbindelse gøre opmærksom på, at denne lov ikke skal regulere drivhusgasudledningen, men at den derimod skal danne lovgrundlaget for indsamling af aktivitetsdata til opgørelse af landbrugsbedriftens drivhusgasudledning. Derfor foreslår L&F følgende tekst: *“Med henblik på understøttelse af øvrige initiativer i Aftale om et Grønt Danmark, som f.eks. de kommende CO₂-afgifter på landbrugsområdet, finder Ministeriet for Grøn Trepert det hensigtsmæssigt, at lovforslaget også rummer mulighed for at indsamle aktivitetsdata for udledningen af drivhusgasser fra stald, lager og enterisk metan fra husdyr”.*

§ 1, stk. 2 side 277, 5. afsnit

Af side 277 fremgår følgende: *“Det foreslås i stk. 2, at der med loven tilsigtes særligt gennem bæredygtig forvaltning af næringsstoffer og drivhusgasser i land- og skovbruget*

4) at begrænse drivhusgasemissioner ved produktion og tildeling af gødning, husdyrhold, samt driften af land- og skovbrugsarealer”.

L&F mener ikke, at loven skal begrænse drivhusgasemissionen. Loven skal i stedet sætte det lovmæssige grundlag for at kunne indsamle aktivitetsdata til beregning af drivhusgasemissionen fra stald og lager og enterisk metan. L&F foreslår derfor følgende forslag til ny tekst: *“4) at tilvejebringe aktivitetsdata til opgørelse af drivhusgasemissionerne fra stald, lager og enterisk metan, som skal indgå i den kommende afgift på kvæg og grise”.*

§ 1, stk. 2, Side 279, 5. afsnit

Det fremgår af side 279, at: *“F.eks. kan udbringning af gødning tilsat nitrifikationshæmmere have en negativ klimaeffekt. Herudover kan visse teknologitiltag i forbindelse med visse staldsystemer have en gavnlig miljøeffekt i visse sammenhænge, men samtidig indebære andre negative miljø- og klimaeffekter”.*

L&F bemærker, at udbringning af gødning tilsat nitrifikationshæmmere reducerer lattergasudledningen og har derfor en positiv klimaeffekt. Teksten bør derfor rettes til: *“F.eks. kan udbringning af gødning tilsat nitrifikationshæmmere have en positiv klimaeffekt. Herudover kan visse miljøteknologitiltag i forbindelse med visse staldsystemer have en gavnlig miljøeffekt i visse sammenhænge, men samtidig indebære andre negative miljø- og klimaeffekter”.*

§ 4, stk. 1

Det lader til, at ministeren for Grøn Trepert alene kan definere grænser for kvælstofudledning. L&F opfordrer Ministeriet for Grøn Trepert til, at det præciseres, så det fremgår, at det som udgangspunkt er en politisk beslutning, hvor det øvrige Folketing inddrages.

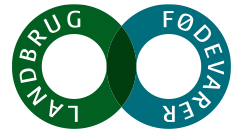
§ 5 a, stk. 1.

L&F noterer sig, at bestemmelsen i husdyrbrugslovens § 5 a, stk. 1, ikke foreslås videreført, da kvægundtagelsesreglerne er ophørt. L&F er fortsat ærgerlige over, at kvægundtagelsen er ophørt og ser gerne, at der fremadrettet arbejdes for, at Danmark på ny søger om en fornyelse. For L&F er principperne bag kvægundtagelse lig ny kvælstofreguleringsmodel, hvor fokus er output frem for input. Flere opgørelser har vist, at der ikke har været en reel merudledning fra undtagelsesbrug pga. mertiltag i form af bl.a. ekstra efterafgrøder, og derfor mener L&F, at der bør kigges på muligheden for at få kvægundtagelsen genindført.

§ 6, stk. 4

Vi vil gerne gøre opmærksom på, at de foreslåede bestemmelser om overdragelse af udledningskvoter giver anledning til bekymring i forhold til den praktiske administration for planteavlserådsgivere. Det fremgår ikke tydeligt, hvordan kvoteoverdragelser konkret skal håndteres, og der er risiko for, at de administrative byrder kan blive betydelige. Vi opfordrer derfor ministeriet til at præcisere, hvordan overdragelse af udledningskvoter tænkes implementeret i praksis, og til at sikre, at de administrative procedurer bliver så enkle og omkostningseffektive som muligt, så rådgivere og landbrugere ikke kommer i klemme i uoverkommelige opgaver.

§ 7

L&F læser det som om, at normsystemet og kvælstofkvoter opretholdes i den nye gødskningslov.

§ 9

Det bør præciseres, hvad der menes med "søer over 100 m²" i § 9. Henviser bestemmelsen til søer, der er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, eller er der tale om en anden afgrænsning? Hvordan er grænsen fastlagt, og hvordan defineres en sø i denne sammenhæng? Skal beskyttelsen også omfatte søer, der fungerer som tekniske anlæg, såsom vandreservoirer, regnvandsbassiner, minivådområder mv.? Dette spørgsmål hænger sammen med den tidligere bemærkning om behovet for en definitionsparagraf i selve lovteksten.

§ 10, stk. 2.

Der lægges med § 10, stk. 2 op til, jf. lovbemærkningernes side 294, at hvis gennemførelse af foranstaltninger efter den foreslåede lov, eller regler fastsat i medfør af den foreslåede lov, med henblik på varettagelse af hensyn, der fremgår af lovforslagets § 1, udgør et ekspropriativt indgreb, ydes fuldstændig erstatning til den eller de berørte ejere.

En lignende bestemmelse blev med ændring af Naturbeskyttelsesloven i 2022 indført i forhold til forbuddet mod gødskning, sprøjtning om omlægning af arealer (lovens § 59a). Desværre har det vist sig, at denne hjemmel til at yde erstatning i de tilfælde, hvor forbuddet udgør ekspropriation, har været så uklart formuleret og rammesat, at det har været grundlag for yderst kritisable sagsforløb med urimeligt lange sagsbehandlingstider.

På tilsvarende måde fremgår det ikke nærmere af nærværende lovforslag eller lovbemærkninger, hvornår der kan være tale om et ekspropriativt indgreb. Det vil derfor være afgørende, at der opstilles klare retningslinjer for, hvornår en lodsejer kan siges at være så ekstraordinært hårdt ramt, at der vil være tale om ekspropriation – herunder i forhold til hvilke parametre, der skal vurderes på (driftstab, værditab eller lign.).

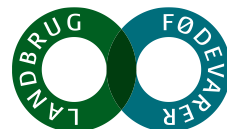
Det er samtidig afgørende, at en vurdering af, hvorvidt der er tale om ekspropriation, foretages i forhold til den enkelte bedrift og ikke tager udgangspunkt i en sammenligning med en given gruppe af særligt hårdt ramte.

Det er L&F's forventning at man ved at opstille klare ramme for vurdering af, hvornår der er tale om ekspropriation, vil kunne sikre, at sagsbehandlingstiden i medfør af § 10, stk. 2, begrænses.

§ 10, stk. 3

Det foreslås i § 10, stk. 3, at ministeren for grøn trepart kan fastsætte nærmere regler om fremgangsmåden ved ekspropriation efter stk. 1. Ministeren for grøn trepart kan endvidere fastsætte regler om sagens behandling og om erstatningens fastsættelse og udbetaling.

L&F mener, at der bør indføres en fast-track ordning i de situationer, hvor der er tvivl om, hvorvidt reguleringen udgør ekspropriative indgreb, så sager herom ikke ophobes i taksationssystemet. Det bemærkes herudover, at der er fremsat et lovforslag på dette område, hvor hovedformålet er at samle ekspropriationslovgivning et sted, så det ikke er spredt over flere love og bekendtgørelser.

Såfremt bestemmelsen fastholdes og ordlyden ikke ændres, bør "fastsættelse" uddybes, idet det kan give anledning til tvivl, selvom det fremgår af § 10, stk. 2, at der i tilfælde af et ekspropriativt indgreb, ydes fuldstændig erstatning.

§ 11-13 vedr. regulering af drivhusgasser

Det fremgår her at *"det er hensigten, at loven også på sigt kan anvendes til at stille krav om virksomhedens udledning af drivhusgasser."*

L&F er som nævnt tidligere ikke enig i, at loven på sigt bør anvendes til at stille krav om virksomheders udledning af drivhusgasser. Loven skal danne grundlaget for at indsamle aktivitetsdata til opgørelse af drivhusgasudledningen. Teksten kan med fordel ændres til: *"Det er hensigten, at loven giver grundlag for at kunne indsamle aktivitetsdata til opgørelse af drivhusgasudledningen fra stald, lager og enterisk metan fra kvæg og grise".*

§ 11-13 vedr. register for udlednings- og gødningsregnskaber

Virksomheder, som ikke er blevet tilmeldt rettidigt til registeret, bør have mulighed for at blive tilmeldt uden konsekvenser. Ved døds- og konkursboer er det vigtigt, at boet får meddelelse om, at boet skal søge force-majeure inden 14 dage efter skifteretsattesten er modtaget for fortsat at opfylde kriterierne til aktiv landbruger under direkte arealstøtte, hvis ikke ét af de øvrige kriterier for aktiv landbruger opfyldes.

§ 14

L&F finder det oplagt at koble leverandørregisteret sammen med gødningsfortegnelsen, så det forenkles, og der sker hurtigere opdatering af gødningsfortegnelsen. Det er afgørende, at landbruger og planteavlskonsulent kan stole på de indberettede data.

§§ 15 – 22

Se kommentarer til de almindelige bemærkninger.

§ 26, stk. 1-3

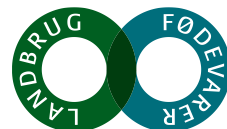
Det fremgår af de specifikke bemærkninger (s. 324), at bemyndigelsen – som er tilsvarende i husdyrbrugloven – er udnyttet ved bkg. nr. 2536 af 9. december om miljøtilsyn.

Det bør afklares, om det er hensigten, at bemyndigelsen udnyttes på samme måde inden for denne lov med en tilsvarende bekendtgørelse som Miljøtilsynsbekendtgørelsen. Miljøtilsynsbekendtgørelsen har ophæng i husdyrbrugloven og miljøbeskyttelsen, så derfor kan den bekendtgørelse ikke tilknyttes dette.

§ 28

Vi noterer os, at gødningsplanlægningen skal foretages i et særligt skema. Det bør præciseres, om der er tale om GKEA eller et nyt system. Med henvisning til tidligere erfaringer med driften af IT-systemer understreges vigtigheden af, at et kommende IT-system fungerer optimalt og brugervenligt før lancering, så landmænd og rådgivere ikke oplever unødige udfordringer i forbindelse med indberetning.

Vi bemærker desuden, at ministeren får hjemmel til at fastsætte frister for indberetning af gødningsplanen. Vi savner en tydelig beskrivelse i lovbemærkningerne af, hvilke konsekvenser det konkret har, hvis planen ikke indsendes rettidigt, udover risikoen for

straf efter lovforslagets § 66, nr. 4. Vi opfordrer til, at der i lovbemærkningerne redegøres for, hvordan sådanne situationer håndteres, herunder om der er mulighed for dispensation eller vejledning, så utilsigtede fejl ikke fører til uforholdsmæssigt hårde sanktioner.

§ 29

L&F vurderer, at de foreslåede krav om fortegnelser over gødningstildelinger og andre aktiviteter på markniveau, jf. § 29, kan medføre en betydelig administrativ byrde for både landmænd og rådgivere. For at sikre, at reglerne kan efterleves i praksis, opfordrer vi til, at der fastsættes lempelige og fleksible frister for ændringer af planerne. Det vil gøre det muligt for erhvervet at håndtere de nye krav uden unødigt bureaukrati og sikre, at administrationen af reglerne bliver håndterbar i hverdagen.

§ 30, stk. 4

L&F bemærker, at det ikke fremgår af lovbemærkningerne (side 333), om den gældende indberetningsfrist for gødningsregnskab (31. marts i det efterfølgende kalenderår) videreføres i den nye reguleringsmodel, der følger kalenderåret. Af hensyn til rådgivere, og for at sikre kontinuitet og forudsigelighed i administrationen, anbefaler L&F, at denne frist fastholdes fremadrettet. Vi opfordrer derfor Ministeriet for Grøn Trepert til at præcisere i lovbemærkningerne, om fristen videreføres, og i givet fald begrunde eventuelle ændringer.

§ 30 stk. 2, 5)

Afsnittet angiver, at virksomheden skal indberette "øvrige aktiviteter på markniveau". Det er en meget bred bestemmelse som bør udgå eller præciseres.

§ 31

L&F bemærker, at indførelsen af den foreslåede bestemmelse om tro- og loveerklæring i § 31 er en nyskabelse, som bør overvejes nærmere. Vi opfordrer ministeriet til at redegøre nærmere for baggrunden for forslaget samt de forventede konsekvenser for erhvervet. Det er vigtigt, at eventuelle nye sanktioner er proportionale og ikke medfører unødige retssikkerhedsmæssige udfordringer for de berørte parter.

§ 33, stk. 4

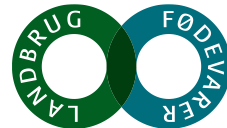
Bortfalder udnyttelsesprocenter for organisk kvælstof i husdyrgødning og affaldsprodukter/anden organisk gødning helt?

§ 33, stk. 6

Vi bemærker, at der med § 33, stk. 6 videreføres hjemmel til at pålægge egen betaling for analyseresultater, som det også kendes fra den gældende gødskningslov. Det fremgår dog ikke klart af lovbemærkningerne, om denne bestemmelse udvider mulighederne for at pålægge egenbetaling, eller om der blot er tale om en videreførelse af gældende praksis. Vi opfordrer derfor ministeriet til at præcisere det nærmere anvendelsesområde for bestemmelsen i lovbemærkningerne (side 338-339), herunder om omfanget og baggrunden for eventuelle ændringer i forhold til gældende ret.

§ 39, stk. 1, 1.

Med § 39 stk. 1, 1. overføres en bestemmelse om tilsynsmyndighedens mulighed for at "forbyde fortsat drift". Det er uklart, hvad der menes med "drift" i nr. 1. Der er tale om en bestemmelse, der er overført direkte for husdyrbrugloven § 39 stk. 2, § 43 mv., hvor

tilsynsmyndigheden kan forbyde fortsat drift og evt. forlange husdyrbruget fjernet. Det bemærkes, at forbud ikke kan meddeles i retsbeskyttelsesperioden. Tilsvarende regler findes i Miljøbeskyttelsesloven og vedrører kapitel 5. Formålet med at overføre bestemmelsen direkte til den nye gødskningslov er ikke begrundet, og i denne kontekst er det uklart, om bestemmelsen er relateret til drift ude på marken ifm. udspredning af gødning, drift relateret til husdyrproduktion eller en helt tredje type drift. L&F finder det dybt bekymrende, hvis der indføres en hjemmel til at nedlægge forbud mod et husdyrbrug i denne lov. Dette bør der redegøres nærmere for, herunder hvilken tilsynsmyndighed (kommunen eller SGAV), der har denne kompetence.

Hvis der er tale om et ulovligt forhold ift. udbringning af husdyrgødning, er kommunen forpligtet til at gribe ind efter de almindelige håndhævelsesregler.

§ 43

Bestemmelsen hjemler muligheden for at meddele et "undersøgelsespåbud". Lignende mulighed findes i husdyrbruglovens § 53 og i miljøbeskyttelseslovens § 72. Efter praksis vedrørende håndtering af begge bestemmelser, er det et krav, at der foreligger oplysninger, der overvejende sandsynliggør, at der er tale om væsentlig forurening, og at der er årsagssammenhæng mellem forureningen og virksomhedens emissioner, før at myndigheden kan pålægge en eksisterende virksomhed at foretage udgiftskrævende undersøgelse, (jf. bl.a. klagenævnets afgørelse NMK-10-00126). Når sådanne undersøgelser er tilvejebragt, kan tilsynsmyndigheden med de begrænsninger, der følger af proportionalitetsprincippet, kræve alle yderligere oplysninger, der er af betydning for sagens afgørelse.

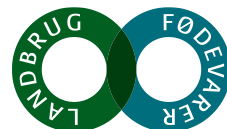
Lignende krav bør være tilfældet med denne bestemmelse. Dog fremgår der intet herom i de almindelige lovbemærkninger eller til den specifikke bestemmelse. Det bør fremgå af bemærkningerne til bestemmelsen.

§ 44, stk. 2

Jf. vores bemærkninger til side 192, så er der tale om et nyt forslag. Lignende mulighed for at pålægge tvangsbøder ses heller ikke i husdyrbrugloven, miljøbeskyttelsesloven eller gødskningsloven. Der er således tale om en *meget vidtgående* udvidelse af mulighederne for at pålægge sanktioner, som ikke er forklaret eller begrundet nærmere. Det fremgår heller ikke tydeligt, hvem der skal træffe afgørelse om tvangsbøder. L&F skal foreslå, at denne hjemmel udgår af forslaget – som minimum skal behovet uddybes og begrundes, herunder hvilke helt særlige behov der er for denne skærpelse, samt om der er erfaring med, at mange virksomheder har dårlige regelefterlevelse, efter virksomheden har modtaget påbud.

§§ 46-51

Der bør i afsnittet om kontrol indsættes hjemmel til, at ministeren for Grøn Trepert kan indføre bestemmelser om landmændenes adgang til at påberåbe sig force majeure og usædvanlige omstændigheder. Dette er vigtigt i situationer, hvor usædvanlige vejforhold m.v. forhindrer landmændene i at opfylde reglerne. Ligeledes ønskes det, at der ligesom under GLM-kravene i EU's landbrugspolitik gives mulighed for, at frister i markbruget m.v. generelt kan flyttes eller dispenseres for, hvis vejforholdene giver problemer med overholdelse af lovgivningen.

§ 52, stk. 1

Det bør fremgå tydeligt, at ministerens bemyndigelse til med navns nævnelse at offentliggøre resultater, art og omfang af sanktioner på grundlag af kontrol, kun er en mulighed ift., hvad der allerede fremgår af den nuværende bemyndigelse i gødskningslovens § 52, stk. 1. Lignende bemyndigelse er ikke hjemlet i husdyrbrugloven. Det fremgår af de specielle lovbemærkninger, at der udelukkende er tale om en videreførelse af gødskningslovens § 52, stk. 1 og ikke en udvidelse af ministerens bemyndigelseskompetencer ift. offentliggørelse i husdyrbrugloven.

Det bør afklares, om det er ministeriets hensigt, at bemyndigelsen udnyttes på samme måde inden for denne lov med en tilsvarende bekendtgørelse som miljøtilsynsbekendtgørelsen. Miljøtilsynsbekendtgørelsen har ophæng i husdyrbrugloven og miljøbeskyttelsen, så derfor kan den bekendtgørelse ikke tilknyttes dette.

§ 54, stk. 2, 2. pkt.

Der er tale om en videreførelse af tilsvarende bestemmelse i husdyrbrugloven, gødskningsloven og miljøbeskyttelsesloven. Mange førsteinstansmyndigheder overholder dog ikke tre-ugers fristen for videresendelse af sagen til klagenævnet. Tværtimod kan de bruge utrolig lang tid på at tage stilling til, om sagen skal tages op til genbehandling eller videresendes til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Omvendt er klagefristen fast på 4 uger, og andre involverede i klagesagen er samtidig underlagt en fast tre-ugers frist for at komme med bemærkninger til førsteinstansens bemærkninger, når de foreligger.

Derfor anbefales det, at ordlyden "udgangspunkt" udgår, så lovens hensigt med hurtig stillingtagen til evt. genbehandling eller klagesagsbehandling hos rekursinstans opnås.

§ 55

L&F finder det positivt, at bemyndigelsen til at afskære klageadgang er indsnævret i forhold til gødskningsloven, idet det nu er en betingelse, at afgørelsen er "*af mindre betydning for beskyttelsen af natur, miljø og landskab*". Vi ønsker dog at gøre opmærksom på, at det kan være relevant fremadrettet at kunne klage over fastsættelse af udledningskvoter, og vi opfordrer derfor ministeriet til at overveje, om sådanne afgørelser bør være omfattet af klageadgang.

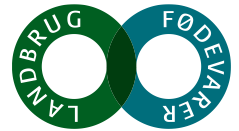
Desuden savner vi i lovbemærkningerne (side 389) en nærmere beskrivelse af, hvilke afgørelser der konkret tænkes afskåret fra klageadgang, samt hvilke afgørelser der ikke længere vil være afskåret. På side 390 er det alene angivet, at man forventer at videreføre § 23 i bekendtgørelse om jordbrugsvirksomheders anvendelse af gødning i forhold til kommunalbestyrelsens afgørelser. Vi opfordrer derfor Ministeriet for Grøn Trepert til at præcisere dette nærmere i lovbemærkningerne, så retstilstanden bliver klar for de berørte parter.

§ 64

Det er vigtigt, at Ministeriet for Grøn Trepert oplyser, hvordan landbruger kan få ændret på fejlagtige registreringer på udstillede kortværk, eller alternativt hvilken dokumentation landbruger skal have for at kunne anvende andre registreringer.

§ 66, Afsnit 3.12.2.1.3 og 3.12.2.1.4

Ministeriet for Grøn Trepert bedes bekræfte, at der ikke med hjemlen til at give bøder for overtrædelse af regler om gødningsregnskab, jf. § 42, stk. 1 og 2 og § 43, stk. 1 og 4, er

tilsigtet en skærpelse eller udvidet strafområde i forhold til gældende gødskningslov. Derudover bedes Ministeriet for Grøn Trepert bekræfte, at man i praksis fortsat i første omgang vil foretage høringer af parterne, hvis der indsendes mangelfuldt materiale, således at eventuelle fejl kan berigtiges i dialog med myndigheden.

§ 66, stk. 3

Det er i lovens § 66, stk. 3 anført, at straffen for overtrædelse af reglerne i §§ 7-9 kan stige til fængsel i indtil 2 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen enten er voldt skade eller fremkaldt fare for natur, dyr, planter eller mennesker eller de øvrige interesser, som loven tilsigter at beskytte, jf. lovens § 1, herunder luft, vand, og jord, eller er opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser. §§ 7-9 er en tilsigtet erstatning for mange af gødskningslovens regler. Der har ikke tidligere været hjemmel til fængselsstraf for overtrædelse af disse regler, og der savnes en grundigere analyse af behovet herfor.

§ 66, stk. 6

L&F skal opfordre til, at den gældende forældelsesfrist på 4 år videreføres for overtrædelser af gødningsanvendelsesregler og andre forhold, der tidligere har været reguleret af gødskningsloven. Ministeriets argument om, at en fireårig forældelsesfrist ikke giver tilstrækkelig mulighed for at håndhæve reglerne, kan L&F ikke tilslutte sig. Vores erfaring er, at det i høj grad skyldes langsommelig sagsbehandling i styrelsen, hvis sager ikke afsluttes inden for fristen – og dette er samtidig stærkt frustrerende for de berørte landbrugere.

Særligt i lyset af, at der med lovforslaget indføres skærpede sanktioner i form af højere bødeniveauer, mulighed for konfiskation, fængselsstraf og pligt til ekstra foranstaltninger til nedbringelse af kvælstofudledning, vil en forlængelse af forældelsesfristen være en betydelig byrde for erhvervet. Det er ikke rimeligt, at landbrugerne skal bære konsekvensen af myndighedernes langsomme sagsbehandling.

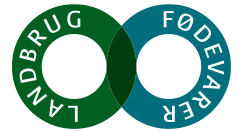
Vi savner desuden en klar beskrivelse i lovbemærkningerne af, hvordan forældelsesfristen kan afbrydes. Det bør klart fremgå, at hensigten er, at nuværende praksis videreføres, således at forældelsesfristen regnes fra tidspunktet for den sidste udbringning af gødning i den relevante planperiode.

§ 66, stk. 5

Der er i § 66, stk. 5 indsat en mulighed for at foretage konfiskation i tilfælde af overtrædelser, hvor der er opnået en økonomisk fordel. Denne bestemmelse er ny ift. den gældende gødskningslov.

Kan ministeriet give nogle eksempler på, i hvilke type af sager, man vil kunne statuere en økonomisk fordel? Vil det finde anvendelse på sager, der tidligere blev behandlet efter den nuværende gødskningslov?

Det anføres i bemærkningerne på side 226, at *“en foranstaltning om konfiskation skal således kombineres med en bøde, som fastsættes på baggrund af en beregning af den økonomiske fordel”*. Skal det forstås således, at i sager, hvor der er opnået en økonomisk fordel, at de tilsigtede bødestørrelser, jf. lovkommentarerne til § 66 i øvrigt, tilsidesættes?

§ 67

L&F bemærker, at muligheden for at udstede administrative bødeforlæg videreføres fra gældende regler. Administrative bødeforlæg kan være et effektivt redskab til at afslutte ukomplicerede sager, men det rejser også retssikkerhedsmæssige betænkeligheder af den konkrete subsumtion. Det er afgørende, at myndighederne – når der udstedes administrative bødeforlæg – forholder sig til alle strafferetlige betingelser, herunder både om der foreligger en objektiv overtrædelse af reglerne, og om den fornødne tilregnelse (forsæt eller uagtsomhed) er til stede.

L&F opfordrer derfor til, at det i lovbemærkningerne udtrykkeligt præciseres, at myndighederne skal vurdere alle strafferetlige betingelser, herunder også tilregnelse, forældelse og mulighed for strafnedsættelse, før der udstedes administrative bødeforlæg. Dette vil styrke retssikkerheden for de berørte parter og sikre, at sanktioner kun anvendes, hvor det er sagligt og proportionalt begrundet.

§ 68

Lovforslaget lægger op til, at landmænd kan pålægges at indhente den negative (miljø)effekt af en overtrædelse i en efterfølgende planperiode. Det fremgår, at denne konsekvens kan indtræde enten i den umiddelbart efterfølgende planperiode eller i en senere planperiode. Vi savner en begrundelse for, hvorfor ministeriet vurderer, at dette er en proportional reaktion, særligt henset til forældelsesfristen på fem år. Det kan betyde, at der går lang tid fra overtrædelsen til kravet om indhentning, og i mellemtiden kan landmanden have fået nyt CVR-nummer eller være ophørt som landmand. Vi opfordrer til, at dette forhold kommenteres i lovbemærkningerne.

Højesteret har i U.2009.1036H vurderet, at det ikke er i strid med princippet om, at ingen kan straffes to gange for samme forhold ("ne bis in idem"), at kombinere bøde og nedsættelse af landbrugsstøtte for samme overtrædelse.

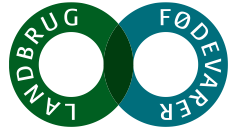
Vi bemærker dog, at den administrative konsekvens i dette lovforslag adskiller sig fra den nævnte sag, idet indhentelse af negativ effekt i en efterfølgende planperiode kan udløse en ny strafferetlig sanktion, hvis reglerne heller ikke overholdes i den nye planperiode. Vi opfordrer derfor ministeriet til at forholde sig aktivt til denne forskel i lovbemærkningerne.

Endvidere kan tidspunktet for meddelelse af en afgørelse om indhentelse af negativ effekt have stor betydning. Hvis afgørelsen træffes sent i kalenderåret, kan det være vanskeligt for landmanden at nå at rette ind. Dette bør også adresseres.

Afslutningsvis opfordrer vi ministeriet til at præcisere de forventede rammer for bestemmelsen, herunder hvordan det håndteres, hvis jorden sælges enten før eller under gennemførelsen af de pålagte foranstaltninger? En tydelig beskrivelse af disse forhold vil styrke retssikkerheden for de berørte parter.

§ 78

Det følger af forslagens § 78, at man som noget nyt vil indsætte hjemmel i CAP-lovens § 7b til ekspropriation. Det følger af bemærkningerne på side 142, at "*Ministeriet for Grøn Trepart forventer, at bestemmelsen primært vil blive anvendt på arealer, hvor den ansvarlige myndighed efter et umiddelbart skøn forventer, at den eventuelle ekspropriationserstatning sandsynligvis vil udgøre et beløb, der er lavere end ved*

kompensationen i de ordninger, der er etableret i henhold til CAP-loven med henblik på indfrielse af klimalovens målsætninger”.

Det er nyt, at man ift. CAP indsætter mulighed for hjemmel til ekspropriation, og det er uafklaret, om det er retsstillingen i andre lande. Der må forudsættes fuld erstatning i disse tilfælde.

Ændringer i anden lovgivning

Husdyrbrugloven

Ordene “og anvendelse af gødning” skal udgå af lovens § 1, stk. 1.

I § 1, stk. 2, nr. 1, bør ordene “og anvendelse af” udgå. Der skal indsættes et “og” mellem ordene produktion og opbevaring.

I § 3, stk. 1, nr. 5 bør ordene “eller arealer, der modtager gødning” udgå. Der bør indsættes et “eller” mellem husdyranlæg og ensilageopbevaringsanlæg.

Venlig hilsen

Mathilde Ganderup Friedrichsen

Seniorkonsulent
Vand & Natur
Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.
M +45 2290 2550 | E magf@lf.dk

Katrine Barnkob Lindgreen

Afdelingsleder
Vand & Natur
Landbrug & Fødevarer F.m.b.A.
M +45 4193 2325 | E kbli@lf.dk